

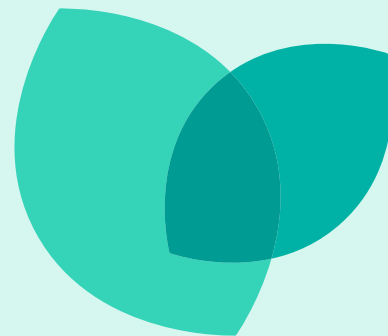

CO₂-PRESTATIELADDER

RAPPORTAGE MAATREGELLIJST

CO₂-PRESTATIELADDER

JUNI 2022

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Leeswijzer	3
1.2	Wat is de Maatregellijst?	3
2	Het gebruik van de Maatregellijst in 2021	4
2.1	Ontwikkelingen in het gebruik van de Maatregellijst	4
2.2	Meest genomen maatregelen	6
3	De Maatregellijst 2021 in cijfers	9
3.1	Gebruik van de Maatregellijst over 2021 in detail	12
3.2	Sterkste groeiers en dalers	47
3.3	Algemene aanpassingen in de Maatregellijst 2021 t.o.v. 2020	48
4	Achtergrond en werking van de Maatregellijst	49
4.1	Wat is de Maatregellijst?	49
4.2	Werkings van de Maatregellijst	50
	De versnelling van de energietransitie is in de volle breedte zichtbaar bij organisatie op de CO₂-Prestatieladder	52
	Colofon	54

1

INLEIDING

Dit is de zesde jaarrapportage over het gebruik van de **Maatregellijst** in het kader van de CO₂-Prestatieladder. Deze rapportage bevat een analyse van het gebruik over het jaar 2021 en een vergelijking met de voorgaande jaren, zodat de ontwikkelingen rondom het gebruik van de Maatregellijst zichtbaar worden.

1.1

LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 geeft het gebruik van de Maatregellijst in 2021 op hoofdlijnen weer. Hoofdstuk 3 geeft inzicht in de meest genomen maatregelen, in maatregelen die meer aandacht zouden kunnen krijgen, en in de veranderingen per categorie ten opzichte van 2020. Ook wordt een doorkijk gegeven naar de aanpassingen aan de lijst voor 2022. Hoofdstuk 4 geeft meer inzicht in de achtergrond en werking van de Maatregellijst en de jaarlijkse update.

1.2

WAT IS DE MAATREGELLIJST?

Als onderdeel van certificering volgens de CO₂-Prestatieladder stellen organisaties ambitieuze CO₂-reductiedoelstellingen vast en definiëren zij reductiemaatregelen (Handboek CO₂-Prestatieladder 3.1, eis 3.B.1). Maar wat is ambitieus? Dat dient een organisatie vast te stellen ‘in vergelijking met sectorgenoten’¹.

Door het invullen van de Maatregellijst geven organisaties per type activiteit of categorie aan welke CO₂-reductiemaatregelen zij nemen in het kader van de CO₂-Prestatieladder. Daarmee geeft de Maatregellijst een basis waarmee organisaties zich kunnen vergelijken met andere organisaties met vergelijkbare bedrijfsactiviteiten. Voor organisaties die beginnen met de CO₂-Prestatieladder kan de lijst ook ideeën opleveren voor mogelijk te nemen maatregelen. De achtergrond en werking van de maatregellijst wordt verder toegelicht in hoofdstuk 4.

¹ In deze rapportage worden niet overal de formele termen gebruikt omwille van de leesbaarheid; zie het ‘Handboek CO₂-Prestatieladder 3.1’ voor exacte definities en termen.

2

HET GEBRUIK VAN DE MAATREGELLIJST IN 2021

2.1

ONTWIKKELINGEN IN HET GEBRUIK VAN DE MAATREGELLIJST

Per 1 januari 2022 zijn er 1204 ladder certificaten uitgegeven, waar circa 4500 organisaties onder vallen. In 2021 hebben 1175 organisaties met een Laddercertificaat de Maatregellijst ingevuld, 131 meer dan in 2020.

Eigen opwekking van hernieuwbare elektriciteit blijft toenemen, maar minder hard dan eerdere jaren. Eigen opwekking bij bedrijfs-hallen neemt toe (van 127 naar 198 organisaties), bij kantoren (van 290 naar 387) en op de bouwplaats (van 40 naar 48). Veertien organisaties wekken bewust veel meer elektriciteit op dan ze zelf nodig hebben, voor levering aan derden.

Voor kantoren geldt vanaf januari 2023 een wettelijke verplichting dat kantoorgebouwen (groter dan 100 m²) minimaal Energielabel C moeten hebben. Implementatie van deze maatregel neemt langzaam toe. 339 (33%) van de organisaties heeft een gemiddeld Energielabel C of beter voor hun gebouwen, dit zijn er 72 méér dan in 2020. Dit betekent dat veel organisaties dit jaar (2022) deze stap nog moeten nemen.

In 2021 is een nieuwe maatregel toegevoegd over gasloze kantoren. 140 organisaties geven nu aan dat tenminste 10% van het kantooroppervlakte 'gasloos' is.

Voor mobiliteit, transport en voor alle bouwactiviteiten is elektrificatie een belangrijke reductiestrategie. In de Maatregellijst begint dit zichtbaar op gang te komen. Steeds meer organisaties geven aan tenminste over één elektrisch voertuig, vrachtwagen of mobiel werktuig te beschikken:

- Maatregel 'zero-emissie voertuigen': 346 (240 in 2020) organisaties geven aan dat tenminste 5% van de personenauto's elektrisch is. 139 organisaties geven aan dat tenminste 15% van de personenauto's elektrisch is.
- Maatregel zero-emissie vrachtwagens: 34 (27 in 2020) organisaties geven aan tenminste één zero-emissie vrachtwagen in gebruik te hebben.
- Maatregel zero-emissie mobiel werktuig: 107 (46 in 2020) organisaties geven aan tenminste één zero-emissie mobiel werktuig in gebruik te hebben.

Met name voor de bouwsector is circulair materiaalgebruik is een belangrijke reductiestrategie. Hiervoor zijn zowel opdrachtgevers als opdrachtnemers aan zet.

- In aanbestedingen maakt 27 organisaties (35%) het mogelijk om secundair materiaal in te zetten. Dit is een verdubbeling ten opzichte van vorig jaar.
- Rapportage over maatregelen gericht op het toepassen van duurzaam asfalt en beton nemen slechts langzaam toe. 39 organisaties geven aan structureel voor 10% (in gewicht) duurzamer beton te gebruiken, 21 organisaties geven aan structureel asfalt te gebruiken met een lagere MKI-waarde dan het branchegemiddelde. Hierbij dient vermeldt te worden dat bouwbedrijven sterk afhankelijk zijn van de ruimte die opdrachtgevers geven om duurzamere materialen in te zetten.

2.2

MEEST GENOMEN MAATREGELN

In figuur 1 is de top 10 van meest geïmplementeerde maatregelen weergegeven. Dit betreft het aantal organisaties dat een bepaalde maatregel genomen heeft. Per maatregel is de mate van implementatie te zien (niveau A, B of C).

Figuur 1 Meest geïmplementeerde maatregelen

In tabel 1 zijn meer gegevens over deze 10 meest geïmplementeerde maatregelen te vinden. De percentages in deze tabel zijn berekend ten opzichte van het totale aantal organisaties dat de Maatregellijst heeft ingevuld (100% zijn 1175 organisaties).

Inkoop groene stroom (kantoren) is nog altijd de meest gekozen maatregel, 649 organisaties nemen groene stroom af voor tenminste 75% van het elektriciteitsgebruik, van deze organisaties nemen er 502 vrijwel volledig groene stroom af.

NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN TOTAAL 1175 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
1. Kantoren: Inkoop groene stroom en/of Nederlandse Garanties van Oorsprong (GvO)			
A	649	55%	Tenminste 75% van de ingekochte stroom is groen.
B	502	43%	Tenminste 98% van de ingekochte stroom is groen.
2. Personenmobiliteit: Stimuleren zuinig rijden: Het Nieuwe Rijden			
A	548	47%	Beschikbaar stellen van toolboxen voor alle chauffeurs.
B	195	17%	Elke chauffeur van een busje heeft cursus gevolgd
C	99	8%	90% van de chauffeurs (auto & busje) heeft cursus gevolgd
3. Personenmobiliteit: Controle juiste bandenspanning leaseauto's			
A	535	46%	Jaarlijkse controle bij meer dan 50% van de leaseauto's
B	215	18%	Kwartaalcontrole bij meer dan 50% van de leaseauto's
C	145	12%	Kwartaalcontrole bij meer dan 90% van de leaseauto's
4. Kantoren: Erkende Maatregelen energiebesparing			
A	446	38%	'Erkende Maatregelen' zijn, of worden doorgevoerd.
5. Materieel: Elektrificeren handgereedschap			
A	425	36%	Waar mogelijk maakt bedrijf gebruik van elektrisch handgereedschap
B	159	14%	Aantoonbaar beleid vervanging/invoering elektrisch handgereedschap
6. Materieel: Aanschaf zuinigere machines			
A	420	36%	Brandstofgebruik is overweging bij 50% van de aankopen
B	225	19%	Brandstofgebruik is overweging bij 75% van de aankopen
C	109	9%	Brandstofgebruik is overweging bij 90% van de aankopen
7. Transport: Controle juiste bandenspanning vrachtwagens			
A	419	36%	Controle van de bandenspanning tenminste jaarlijks
B	261	22%	Controle van de bandenspanning elke 3 maanden

Tabel 1 Overzicht meest genomen maatregelen

NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN TOTAAL 1175 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
--------	---------------------	-----------------------------	------------------------------------

8. Personenmobiliteit: Stimuleren carpoolen

A	406	35%	Bedrijf stimuleert actief carpoolen tussen werknemers en kan dit aantonen.
B	204	17%	Bedrijf stelt poolauto's beschikbaar voor gezamenlijk vervoer naar kantoor- of projectlocatie.
C	30	3%	Alle poolauto's rijden op hernieuwbare brandstoffen, aardgas of zijn zero CO ₂ -emissie

9. Kantoren: verbeteren Energielabel

A	397	34%	Het gemiddeld Energielabel van kantoren is D of E.
B	339	29%	Het gemiddeld Energielabel van kantoren is C of B
C	169	14%	Het gemiddeld Energielabel van kantoren is minstens A.

10. Kantoren: Eigen opwekking hernieuwbare elektriciteit

A	387	33%	Eigen opwekking tot 5% van het elektriciteitsgebruik
B	335	29%	Eigen opwekking tot 10% van het elektriciteitsgebruik
C	292	25%	Eigen opwekking meer dan 10% van het elektriciteitsgebruik

Tabel 1 (vervolg) Overzicht meest genomen maatregelen

3

DE MAATREGELLIJST 2021 IN CIJFERS

In het kader van de CO₂-Prestatieladder bestaat een organisatie met dochterorganisaties uit een hoofdcertificaathouder met meerdere certificaathouders. De 1175 organisaties die de Maatregellijst in 2021 hebben ingevuld, zijn dan ook de hoofdcertificaathouders. Het daadwerkelijke aantal organisaties dat gecertificeerd is op de CO₂-Prestatieladder ligt hoger, dat zijn er circa 4500.

	2021	2020	2019	2018	2017	2016
Aantal organisaties dat ML heeft ingevuld	1175	1044	945	880	839	722
Maatregelen geïmplementeerd*	17970	15042	13560	11403	10010	6033
Maatregelen gepland (totaal)	10223	8282	7175	6095	4749	3259
Maatregelen NIEUW toegevoegd (totaal)	582	466	528	382	603	850
Maatregelen geïmplementeerd (gemiddeld per bedrijf)	17,3	16,2	16,4	14,9	13,6	9,4
Maatregelen gepland (gemiddeld per bedrijf)	8,7	7,9	7,6	6,9	5,7	4,5
Maatregelen NIEUW toegevoegd (gemiddeld per bedrijf)	0,4	0,4	0,6	0,4	0,7	1,2

* Deze reeks is gecorrigeerd (ook voorgaande jaren) vanwege dubbeltelling van maatregelen per niveau.

Tabel 2 De maatregellijst in cijfers

Geïmplementeerde maatregelen zijn maatregelen die een organisatie daadwerkelijk heeft doorgevoerd per eind 2021. Veel maatregelen zijn niet een eenmalige actie maar betreffen een beleidsmaatregel die dus blijft voortduren.

Geplande maatregelen zijn maatregelen die een organisatie heeft gepland voor implementatie na eind 2021.

Nieuw toegevoegde maatregelen zijn maatregelen (gepland of geïmplementeerd) die een organisatie zelf heeft toegevoegd, bijvoorbeeld omdat het een maatregel is die bedrijfsspecifiek is, of omdat de maatregel (nog) niet op de Maatregellijst voorkomt. Als een soortgelijke maatregel door meerdere organisaties als nieuwe maatregel wordt toegevoegd kan dit aanleiding zijn om bij de jaarlijkse update de Maatregellijst met deze maatregel uit te breiden.

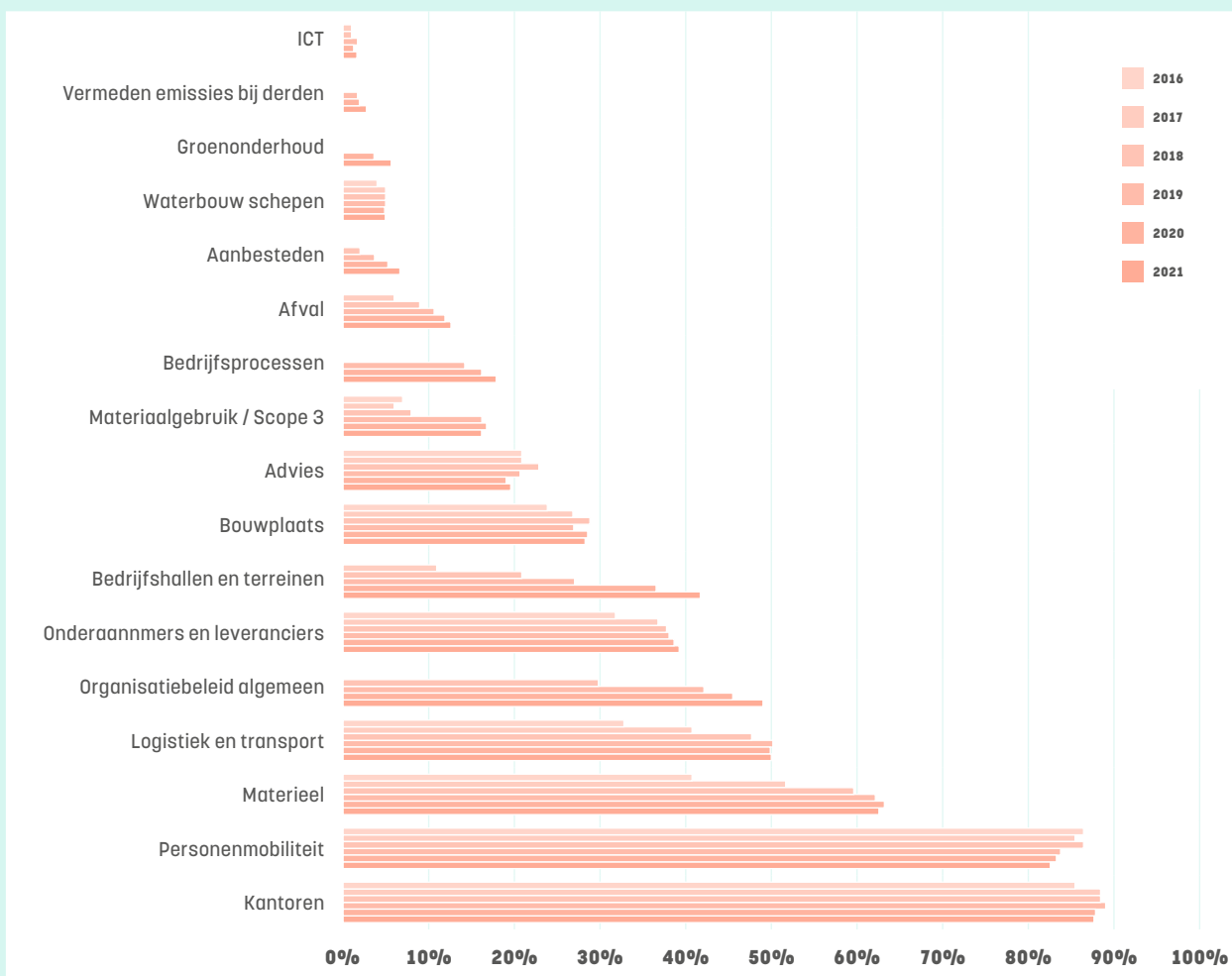
Per organisatie worden in 2021 gemiddeld circa 26 maatregelen geregistreerd (zie figuur 2).

Figuur 2 Gemiddeld aantal maatregelen per organisatie

AANTAL ORGANISATIES PER CATEGORIE

De Maatregellijst is gestructureerd in 17 categorieën. Organisaties kiezen zelf categorieën en maatregelen in de lijst die voor hen materieel² zijn. Per categorie wordt in figuur 3 het aantal organisaties weergegeven dat één of meer maatregelen binnen die categorie heeft geïmplementeerd.

Figuur 3 Aantal organisaties per categorie (100% = totaal aantal organisaties)

Kantoren en personenmobiliteit komen bij vrijwel alle organisaties voor, vandaar dat de meeste organisaties maatregelen binnen deze categorieën opvoeren. Reden dat sommige organisaties hier toch geen maatregelen hebben opgevoerd kan zijn dat de omvang van emissies in die categorie relatief klein is in vergelijking met andere emissies van de organisatie.

Een aantal andere categorieën zijn vooral relevant voor de uitvoering van bouwprojecten, zoals 'Logistiek & Transport', 'Materieel' en 'Bouwplaats'. Het aantal organisaties voor wie deze categorieën relevant zijn loopt daarom uiteen.

² Materieel zijn de emissies van een organisatie die een dermate omvang hebben dat ze van invloed zijn op afwegingen en inschattingen (inclusief reductiedoelstellingen) van beslissers en belanghebbenden van en rond de organisatie. Door met name bij de materiële emissies te zorgen voor betrouwbare inzichten draagt de organisatie eraan bij dat belanghebbenden de juiste beslissingen nemen.

Ten opzichte van 2020 zijn er geen grote veranderingen in de verdeling van bedrijven per categorie opgetreden. Opvallend is dat het aantal organisaties in met name de categorieën 'Bedrijfshallen', 'Bedrijfsprocessen' en 'Organisatie algemeen' blijft toenemen, ook dit zijn maatregelen die voor de meeste typen bedrijven relevant kunnen zijn. Het aantal organisaties in de categorie 'Aanbesteden' neemt toe doordat meer overheden een laddercertificaat behalen.

3.1

GEBRUIK VAN DE MAATREGEELLIJST OVER 2021 IN DETAIL

In de volgende paragrafen worden per categorie steeds de volgende aspecten weergegeven:

- het aantal organisaties dat maatregelen binnen deze categorie heeft genomen;
- de meest genomen maatregelen binnen deze categorie (aantal en percentage van het aantal organisaties dat maatregelen heeft genomen binnen deze categorie);
- de belangrijkste aanpassingen in de maatregellijst en de belangrijkste veranderingen in de gerapporteerde aantallen in 2021 ten opzichte van 2020;
- aandachtspunten voor verdere implementatie van maatregelen, zoals ontwikkelingen met betrekking tot wetgeving of suggesties welke maatregelen meer aandacht zouden kunnen krijgen;
- de belangrijkste aanpassingen in de nieuwe Maatregellijst 2022 (die in januari 2022 is gepubliceerd voor gebruik in 2022) ten opzichte van 2021.

De categorieën zijn weergegeven op volgorde van het aantal organisaties met maatregelen in de betreffende categorie.

Om te bepalen welke maatregelen het meest genomen worden kijken we naar het percentage³ organisaties dat een maatregel op niveau A ('standaard') heeft genomen. Ook geven we het percentage organisaties dat deze maatregel op niveau B ('voorstrevend'), of C ('ambitieuw') heeft geïmplementeerd. Als een organisatie een maatregel op niveau B of C neemt, moet ook voldaan zijn aan de onderliggende niveaus (A en B). De percentages per niveau mogen dus niet bij elkaar opgeteld worden.

³ Het percentage is gerelateerd aan het aantal organisaties dat maatregelen binnen deze categorie heeft opgevoerd. Altijd geldt dat implementatie op niveau B ('voorstrevend') inhoudt dat niveau A ('standaard') ook is uitgevoerd. Bij niveau C zijn ook niveau A en B uitgevoerd.

3.1.1

KANTOREN

NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 1030 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
AK5: Inkoop groene stroom en/of Nederlandse Garanties van Oorsprong (kantoren)			
A	649	63%	Tenminste 75% van de ingekochte stroom is groen.
B	502	49%	Tenminste 98% van de ingekochte stroom is groen.
AK8: Erkende Maatregelen kantoren			
A	446	43%	'Erkende Maatregelen' zijn, of worden doorgevoerd.
AK1: Verbeteren Energielabel kantoren			
A	397	39%	Het gemiddeld Energielabel van kantoren is D of E
B	339	33%	Het gemiddeld Energielabel van kantoren is C of B
C	169	16%	Het gemiddeld Energielabel van kantoren is A

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is **1030**.

AANPASSINGEN IN 2021 TEN OPZICHTE VAN 2020

Maatregel vervallen:

- De maatregel 'Groene Cloud voor virtualisatie ICT-omgeving' is komen te vervallen.

Maatregelen herzien:

- De maatregel 'Feedback energiegebruik gebouwen aan de gebruikers ervan' (AK3) is aangepast: het A-niveau is herzien, er is een niveau C toegevoegd.
- De maatregel 'Inkoop efficiënte hardware' (AK10) is om dezelfde reden aangepast: het B-niveau is komen te vervallen.

Nieuwe maatregel toegevoegd:

- Er is een nieuwe maatregel gericht op 'gasloze kantoren' toegevoegd (AK14). Deze wordt meteen door 140 (14%) organisaties opgevoerd. Voor deze organisaties geldt dat meer dan 10% van het kantooroppervlak 'gasloos' is.

AANDACHTSPUNTEN

- Maatregel 'Inkoop groene stroom'. Het gebruik van groene stroom neemt nog altijd toe. Bij 502 (49%) organisaties draaien de kantoren (bijna) volledig op groene stroom met Nederlandse GVO's (Garanties van Oorsprong). 27% van de organisaties (binnen deze categorie) koopt géén, of slechts beperkt groene stroom. Dit is een eenvoudige maatregel die organisaties snel kunnen doorvoeren.
- Maatregel 'Erkende Maatregelen voor kantoren'. 446 organisaties (43%) geven aan hieraan te voldoen, in 2020 waren dit nog 374 organisaties. Deze maatregel verwijst naar de lijst met 'Erkende maatregelen' van de overheid. Dit is een lijst met (verplichte) maatregelen die geldt voor organisaties met overwegend een kantoorfunctie, zoals overheidsorganisaties en zakelijke dienstverlening. De meeste organisaties die de Maatregellijst invullen zullen niet direct onder

deze verplichting vallen, maar de 'Erkende Maatregelen' kunnen inhoudelijk zeker relevant zijn.

- Maatregel 'Verbeteren Energielabel kantoren'. Vanaf januari 2023 geldt een wettelijke verplichting dat kantoorgebouwen (groter dan 100 m²) minimaal Energielabel C moeten hebben. Rapportage over deze maatregel neemt langzaam toe. 397 (39%) van de organisaties rapporteert een maatregel met betrekking tot het Energielabel, 339 (33%) van de organisaties heeft een gemiddeld Energielabel C of beter voor hun gebouwen. Veel organisaties zullen deze stap dus nog moeten nemen.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2022

Maatregelen herzien:

- AK3 - Actief energiemangement kantoren Terminologie is aangepast, referentie naar energiemangement en Erkende Maatregelen opgenomen.
- AK6 - Opwekking hernieuwbare elektriciteit (eigendom) Percentages zijn aangescherpt; PPA is aparte maatregel geworden (organisatie algemeen)

Nieuwe maatregelen toegevoegd:

- AK15 - Beschikbaar maken laadpalen
- AK16 - locatiekeuze bij OV

3.1.2

PERSONENMOBILITEIT

NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 970 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
AM4: Het Nieuwe Rijden			
A	548	56%	Toolbox ter beschikking aan alle chauffeurs
B	195	20%	Elke chauffeur van een busje heeft een cursus gevolgd
C	99	10%	90% van alle chauffeurs heeft een cursus gevolgd
AM6: Controle juiste bandenspanning leaseauto's			
A	535	55%	Jaarlijkse controle bandenspanning bij meer dan 50% van de leaseauto's.
B	215	22%	Driemaandelijkse controle bandenspanning bij meer dan 50% van de leaseauto's.
C	145	15%	Driemaandelijkse controle bandenspanning bij meer dan 90% van de leaseauto's
AM8: Stimuleren carpoolen			
A	406	42%	Bedrijf stimuleert actief carpoolen tussen werknemers en kan dit aantonen.
B	204	21%	Bedrijf stelt poolauto's beschikbaar voor gezamenlijk vervoer naar kantoor- of projectlocatie.
C	30	3%	Alle poolauto's rijden op hernieuwbare brandstoffen, aardgas of zijn zero CO ₂ -emissie.

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is **970**.

AANPASSINGEN IN 2021 TEN OPZICHTE VAN 2020

Maatregel vervallen

- De maatregel 'Beleid t.a.v. aanschaf/lease zuinige personenauto's en bedrijfsbusjes' is komen te vervallen
- De maatregel 'Nationale benchmark Mobiliteit' is komen te vervallen.

Maatregel herzien

- De maatregel 'Wedstrijd personenmobiliteit' is van niveau A verschoven naar niveau B.
- De maatregel 'Faciliteiten voor thuiswerken en teleconferencing' is aangepast. Deze heet nu 'Terugdringen personenmobiliteit door thuiswerken en teleconferencing' en richt zich op het terugdringen van aantal vervoersbewegingen.

AANDACHTSPUNTEN

- Maatregel 'Zero-CO₂-emissie voertuigen'. Bij 346 organisaties (36%) is tenminste 5% van het wagenpark zero-emissie. Dit aantal neemt toe: van 240 in 2020 naar 346 in 2021. Bij 139 organisaties is tenminste 15% van het wagenpark zero-emissie.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2022

Geen aanpassingen.

3.1.3

MATERIEEL

NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 735 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
BM10: Elektrificeren handgereedschap			
A	425	58%	Waar mogelijk maakt bedrijf gebruik van elektrisch handgereedschap
B	159	22%	Aantoonbaar beleid vervanging / invoering elektrisch handgereedschap
BM3: Aanschaf zuinigere machines			
A	420	57%	Brandstofgebruik is overweging bij 50% van de aankopen
B	225	31%	Brandstofgebruik is overweging bij 75% van de aankopen
C	109	15%	Brandstofgebruik is overweging bij 90% van de aankopen
BM7: Controle juiste bandenspanning			
A	372	51%	Maandelijks controle bij deel van het materieel
B	267	36%	Maandelijks controle bij tenminste 25% van het materieel
C	166	23%	Maandelijks controle bij tenminste 75% van het materieel

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is 735.

AANPASSINGEN IN 2021 TEN OPZICHTE VAN 2020

Geen aanpassingen.

AANDACHTSPUNTEN

De meeste maatregelen in deze categorie dragen bij aan de transitie naar een emissieloze bouwplaats. De belangrijkste maatregelen staan nog niet in de top 3, maar maken wel een duidelijke groei door.

- Maatregel 'Zero CO₂-emissie mobiele werktuigen'. Toepassing van deze maatregel is meer dan verdubbeld ten opzichte van 2020 (46 organisaties in 2020, 107 in 2021).
- Maatregel 'Toepassing van mobiele werktuigen met hybride technologie'. Toepassing van deze maatregel neemt verder toe. (97 organisaties in 2020, 127 in 2021).
- Maatregel 'Gebruik van hernieuwbare brandstoffen'. Toepassing van deze maatregel neemt verder toe (75 organisaties in 2020, 113 in 2021).
- Maatregel zero-emissie aggregaat. 15 organisaties geven aan gebruik te maken van een zero-emissie aggregaat, bijvoorbeeld met een brandstofcel en waterstof als brandstof.
- Maatregel 'Tractor of werktuig op biogas'. 7 organisaties geven aan gebruik te maken van een tractor of werktuig dat volledig op lokaal geproduceerd biogas draait.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2022

Maatregel herzien:

- BM7 - controle bandenspanning
Niveau is doorgeschoven: B naar A, C naar B;
C is verzwaaard en omvat nu maandelijkse controle van alle machines.

NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 576 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
AT7: Controle juiste bandenspanning vrachtauto's			
A	419	73%	Controle van de bandenspanning tenminste jaarlijks
B	261	45%	Controle van de bandenspanning elke 3 maanden
AT3: Aanschaf zuinigere vrachtwagens			
A	360	63%	Keuze vrachtwagens met lager brandstofgebruik
B	97	17%	Keuze vrachtwagens met 15% lager brandstofgebruik
C	31	5%	Keuze vrachtwagens met 30% lager brandstofgebruik
AT2: Stimuleren zuinig rijden door Het Nieuwe Rijden			
A	277	48%	75% van de chauffeurs op cursus geweest
B	170	30%	90% van de chauffeurs op cursus geweest

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is 576.

AANPASSINGEN IN 2021 TEN OPZICHTE VAN 2020

Geen aanpassingen.

AANDACHTSPUNTEN

- Maatregel ‘Gebruik van hernieuwbare brandstof als vervanging van fossiele brandstof’. Het aantal organisaties dat aangeeft deels hernieuwbare brandstof te tanken blijft toenemen: van 51 in 2020 naar 81 (14%) in 2020.w
- Maatregel ‘Zero CO₂-emissie vrachtwagen’. 32 organisaties geven aan over zero-emissie vrachtwagen(s) te beschikken.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2022

Herziene maatregelen:

- AT3 - Aanschaf zuinigere vrachtwagens referentie naar VECTO (Europees systeem om emissies van vrachtwagens te berekenen).
- AT7 - controle bandenspanning
Niveau is doorgeschoven: B naar A.

NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 559 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
OA4: CO₂-bewustzijn bij medewerkers			
A	276	49%	Aandacht in inwerktraject bij meer dan 20% van nieuwe adviseurs en projectleiders
B	204	36%	Aandacht in inwerktraject bij meer dan 50% van nieuwe adviseurs en projectleiders
C	53	9%	Aandacht bij functioneringsgesprekken bij meer dan 20% van adviseurs en projectleiders
OA3: Uitvoeren energiebesparingsmaatregelen			
A	241	43%	Uitvoering bij een terugverdientijd van max. 5 jaar
B	62	11%	Uitvoering bij een terugverdientijd van max. 10 jaar
C	28	5%	Uitvoering bij een terugverdientijd van max. 15 jaar
OA2: Selectie onderaannemers en/of leveranciers op CO₂-bewust certificaat			
A	198	35%	Certificaat weegt mee in selectie onderaannemers
B	22	4%	Organisatie eist certificaat van belangrijkste onderaannemers

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is 559.

AANPASSINGEN IN 2021 TEN OPZICHTE VAN 2020

Geen aanpassingen.

AANDACHTSPUNTEN

- De maatregel 'Uitvoeren energiebesparingsmaatregelen' laat een verdere groei zien, van 185 (39%) organisaties in 2020 naar 241 (43%) organisaties in 2021. Dit betreft op niveau A de wettelijk verplichte uitvoering van maatregelen met een terugverdientijd van minder dan 5 jaar (energiezorgplicht, onderdeel van de wet Milieubeheer). Op deze terugverdientijd zijn ook de 'Erkende Maatregelen' van de overheid gebaseerd.
- Een beperkt aantal organisaties (16) maken gebruik van een interne CO₂-prijs bij investeringen.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2022

- Naam categorie aangepast (van 'organisatiebeleid algemeen' naar 'organisatie algemeen').
- Twee maatregelen uit categorie 'vermeden emissies derden' verplaatst naar deze categorie:
 - OA8 - Opwekking duurzame energie (tbv derden)
 - OA9 - Levering van materialen of gassen aan derden
- Nieuwe maatregelen:
 - OA5 - Eigen productie groene waterstof
 - OA6 - Sturen op gelijktijdigheid van elektriciteitsvraag en aanbod
 - OA7 - Opwekking hernieuwbare elektriciteit (via PPA)

ONDERAANNEMERS EN LEVERANCIERS

NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 461 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
OL1: Selectie onderaannemers op reisafstand			
A	385	84%	Reisafstand weegt mee bij selectie onderaannemers
B	48	10%	Eis met betrekking tot reisafstand
OL3: Cursus het Nieuwe Draaien			
A	62	13%	Enkele chauffeurs/planners van onderaannemers hebben cursus gevolgd
B	50	11%	Cursus is gevolgd door meer dan 25% van chauffeurs/planners
C	20	4%	Cursus is gevolgd door tenminste 75% van chauffeurs/planners

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is **461**.

AANPASSINGEN IN 2021 TEN OPZICHTE VAN 2020

Geen aanpassingen.

AANDACHTSPUNTEN

De Green Deal 'het Nieuwe Draaien' is in 2020 afgerond. Dit betrof een afspraak om brandstofemissies van bouw materieel met 10% te reduceren. Om deze reducties vast te houden is blijvende aandacht voor 'het Nieuwe Draaien' in de gehele sector relevant, waarbij ook de onderaannemers een belangrijke rol spelen.

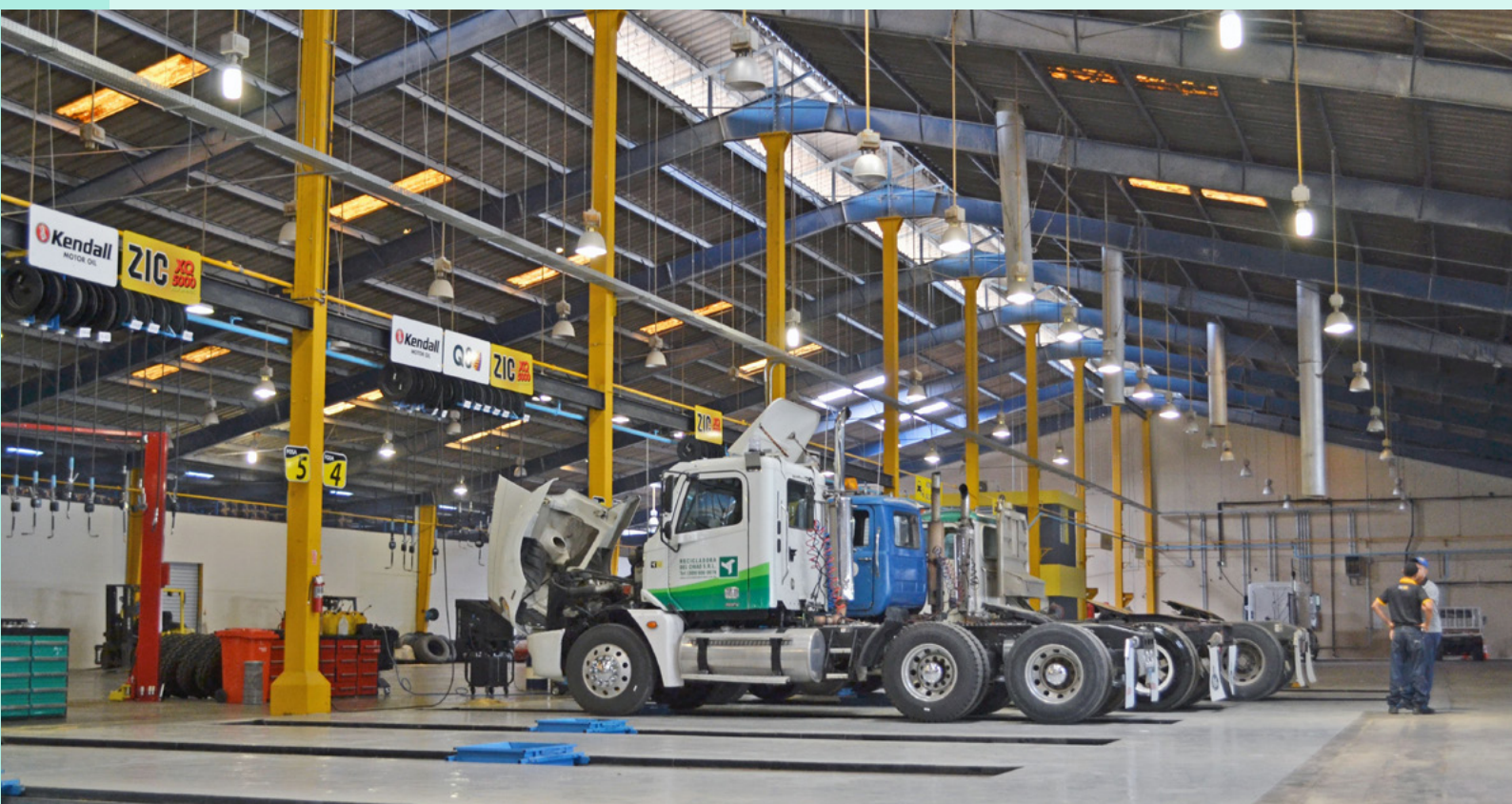
AANPASSINGEN IN DE MAATREGEELLIJST 2022

Herziene maatregel:

- OL1 - selectie onderaannemers.
A is komen te vervallen.

3.1.7

BEDRIJFSHALLEN EN TERREINEN

NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 490 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
BR5: LED-buitenverlichting			
B	249	51%	>50% van de verlichting van bedrijventerreinen bestaat uit LED-verlichting
C	121	25%	100% van de verlichting van bedrijventerreinen bestaat uit LED-verlichting
BR4: Eigen opwekking hernieuwbare elektriciteit			
A	198	40%	10% van de elektriciteit is afkomstig van eigen opwekking
B	167	34%	20% van de elektriciteit is afkomstig van eigen opwekking
C	126	26%	50% van de elektriciteit is afkomstig van eigen opwekking
BR3: Erkende Maatregelen bedrijfshallen			
A	189	39%	'Erkende Maatregelen' zijn, of worden doorgevoerd.

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is **490**.

AANPASSINGEN IN 2021 TEN OPZICHTE VAN 2020

Geen aanpassingen.

AANDACHTSPUNTEN

- Maatregel 'Eigen opwekking'. Steeds meer organisaties wekken tenminste 10% van hun elektriciteitsgebruik zelf op, van 127 (33%) organisaties in 2020, naar 198 (40% in 2021)
- De maatregel 'Erkende maatregelen bedrijfs-hallen' laat in absolute aantallen een verdere groei zien, van 143 (37%) organisaties in 2020 naar 189 (39%) in 2021.
Dit betreft de wettelijk verplichte uitvoering van 'erkende maatregelen' met een terugverdientijd van minder dan 5 jaar (energiezorgplicht, onderdeel van de wet Milieubeheer). Ook voor veel andere organisaties met bedrijfshallen zal deze maatregel waarschijnlijk relevant zijn.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2021

Maatregelen herzien:

- BR4 - Opwekking hernieuwbare elektriciteit (eigendom)
Niveau is doorgeschoven: C naar B; zwaardere C.
PPA is aparte maatregel geworden (organisatie algemeen)
- BR5 - LED-buitenverlichting
Niveau is doorgeschoven: C naar B, B naar A.
- BR6 - infraroodverwarming
Het A-niveau bleek nog voor weinig organisaties realistisch. Het A-Niveau is het B-niveau geworden.

NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 332 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
BB5: Gebruik tijdelijke verharding			
A	244	73%	Gebruik waar mogelijk tijdelijke verharding
BB1: Inkoop groene stroom			
A	162	49%	Gebruik groene stroom op de bouwplaats
B	118	36%	Groene stroom dekt tenminste 50% van het stroomgebruik
C	93	28%	Groene stroom dekt tenminste 75% van het stroomgebruik
BB3: Energiebesparing bouwkeet			
A	136	41%	5% Voldoet aan eisen bouwbesluit 'tijdelijke gebouwen'
B	107	32%	20% Voldoet aan eisen bouwbesluit 'tijdelijke gebouwen'
C	42	13%	100% Voldoet aan eisen bouwbesluit 'tijdelijke gebouwen'

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is 332.

AANPASSINGEN IN 2021 TEN OPZICHTE VAN 2020

Geen aanpassingen.

AANDACHTSPUNTEN

- Maatregel 'Inkoop groene stroom'. 118 (36%) Organisaties geven aan voor tenminste 50% van het stroomgebruik op bouwplaatsen groene stroom in te kopen. Met een relatief geringe inspanning kunnen organisaties groene stroom inzetten op de bouwplaats. Binnen de Ladder geldt dat alleen groene stroom met Nederlandse GVO's (Garanties van Oorsprong) als groen bestempeld mag worden. Deze zijn doorgaans duurder dan veel GVO's van buitenlandse oorsprong.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2022

- BB1 - Inkoop groene stroom
Niveau is doorgeschoven: C naar B, B naar A, zwaardere C.

NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 230 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
--------	---------------------	------------------------------------	------------------------------------

AD6: Dialoog m.b.t. CO₂-reductie met grote opdrachtgevers

A	158	69%	Incidenteel wordt CO ₂ -reductie besproken met grote opdrachtgevers
B	73	32%	Vast agendapunt in periodiek overleg grote opdrachtgevers
C	17	7%	Vast agendapunt in periodiek overleg alle opdrachtgevers

AD1: Aandacht voor CO₂-reductie in projecten NIET verkregen met gunningsvoordeel

A	119	52%	In tenminste 10% van ontwerp opdrachten
B	67	29%	In tenminste 50% van ontwerp opdrachten
C	38	17%	Bij alle ontwerp opdrachten

AD2: CO₂-gerelateerd onderzoek en innovatie

A	105	46%	2% tot 10% van onderzoek- en innovatiebudget
B	62	27%	10% tot 20% van onderzoek- en innovatiebudget
C	40	17%	Meer dan 20% van onderzoek- en innovatiebudget

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is **230**.

VERANDERINGEN IN 2021 TEN OPZICHTE VAN 2020

Geen aanpassingen.

AANDACHTSPUNTEN

In het kader van het onderscheidend vermogen van de Ladder hecht SKAO grote waarde aan de dialoog over CO₂-reductie tussen opdrachtgever en opdrachtnemer, ook in individuele projecten. Het aangaan van deze dialoog helpt om reductiekansen te ontdekken en te verzilveren. 158 (69%) organisaties voor wie de categorie 'Advies' relevant is geven aan deze dialoog aan te gaan.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2022

- AD6 - Dialoog opdrachtgevers
Niveau is doorgeschoven: C naar B, B naar A

NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES TOTAAL: 210	% VAN DEZE CATEGORIE 210 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
BP3: Opsporen perslucht lekkages			
A	124	59%	Jaarlijkse controle (conform Erkende Maatregelen)
B	36	17%	3-maandelijkse controle
BP2: Reductie energieverbruik elektromotoren in bedrijfsprocessen			
A	41	20%	Onderzoek zuinige elektromotoren (conform Erkende Maatregelen)
B	14	7%	Toepassing rendementsklasse IE3 of IE4 bij vervanging
C	3	1%	Versnelde vervanging door rendementsklasse IE3 of IE4
BP1: Reductie energieverbruik koeling / koelcellen			
A	19	9%	Implementatie erkende maatregel
B	5	2%	Aanvullende maatregelen tot 10% extra reductie
C	4	2%	Aanvullende maatregelen tot 20% extra reductie

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is **210**.

VERANDERINGEN IN 2021 TEN OPZICHTE VAN 2020

Geen aanpassingen.

AANDACHTSPUNTEN

- Maatregelen m.b.t. perslucht, elektromotoren en koeling betreffen (op A-niveau) maatregelen afkomstig van de door de overheid opgestelde lijst van Erkende Maatregelen, die door veel organisaties verplicht genomen moeten worden. De maatregel met betrekking tot elektromotoren wordt door 41 organisaties (20%) opgevoerd. Deze maatregel is waarschijnlijk voor veel meer organisaties relevant.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2022

Geen aanpassingen.

NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 190 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
S01: Ontwikkeling extra reducerende maatregelen in projecten			
A	111	58%	Extra maatregelen in één of meer projecten
B	35	18%	Extra maatregelen in 20% projecten
C	15	8%	Extra maatregelen in 50% projecten
S04: Toepassen van producten van duurzaam beton			
A	39	21%	Tenminste 10% voldoet aan de eisen van het Moederbestek Duurzaam Beton
B	11	6%	100% voldoet aan eisen Moederbestek Duurzaam Beton
C	8	4%	Bedrijf past standaard verdergaande eisen voor duurzaam beton toe.
S03: Toepassen van betonreststromen			
A	25	13%	Minimaal 5% (v/v) ¹ waar mogelijk
B	13	7%	Minimaal 10% (v/v) waar mogelijk
C	8	4%	Minimaal 15% (v/v) waar mogelijk

¹ Vervangingspercentage, uitgedrukt in % v/v ten opzichte van het totale volume toeslagmateriaal

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is **190**.

AANPASSINGEN IN 2021 TEN OPZICHTE VAN 2020

Herziene Maatregelen:

- De maatregel 'Selectie materialen o.b.v. CO₂-uitstoot' is aangepast en heet nu 'Opvragen van LCA- of MKI-informatie van producten en materialen'.
- Verder is de naam van de maatregel 'Toepassen van producten van duurzaam asfalt' aangepast en heet nu 'toepassen van asfaltmengsels met lage MKI'.

Nieuwe Maatregel:

- De maatregel 'Leveren van LCA- of MKI-informatie van producten en materialen' is nieuw toegevoegd.

AANDACHTSPUNTEN

Het gebruik van de MKI-waarde bij de selectie van materialen en hergebruik van materialen als beton en asfalt zijn belangrijke ontwikkelingen die in de GWW-sector veel aandacht krijgen. Toch worden maatregelen die hierop aansluiten maar door een klein aantal organisaties ingevuld.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2022

Geen aanpassingen.

NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 148 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
AF02 Realiseren verkoopbaar secundair materiaal			
A	77	52%	Verkoop secundair materiaal als grondstof
B	48	32%	Verkoop meerdere soorten secundair materiaal als grondstof
C	26	18%	Ketenoverleg over upcycling
AF04 Inkoop van hulpstoffen – gebruik van secundaire materialen			
A	75	51%	Onderzoekt mogelijkheden gebruik secundair materiaal
B	51	34%	Gebruikt 2 secundaire materialen als hulpstof
AF01 Inzicht in vermeden CO₂ als gevolg van de verwerking van afvalstromen			
A	38	26%	Kwantificering van vermeden ketenemissies voor 80% afvalstromen
B	20	14%	Kwantificering van vermeden ketenemissies voor alle afvalstromen
C	17	11%	Aantoonbare toename van vermeden ketenemissies

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is 148.

AANPASSINGEN IN 2021 TEN OPZICHTE VAN 2020

Geen veranderingen.

AANDACHTSPUNTEN

- Maatregel 'Inzicht in vermeden CO₂'. De overgang naar een circulaire economie krijgt steeds meer aandacht. De afvalsector speelt daarbij een belangrijke rol. Voor deze sector is inzicht in vermeden CO₂-emissies een belangrijke indicator voor de bijdrage aan circulariteit. 38 organisaties (26%) rapporteren over vermeden emissies.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2022

Herziene maatregel:

- AF5 - Zero emissie vuilniswagen en mobiele afvalpersen
Bestaande maatregel aangepast naar 'zero-emissie'

Nieuwe maatregel:

- AF6 - Gebruik van Hernieuwbare brandstof voor afvaldiensten

3.1.13

AANBESTEDEN

NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 78 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
--------	---------------------	-----------------------------------	------------------------------------

AB09 Mogelijk maken van inzet secundair materiaal en gebruikte componenten

C	27	35%	Wegnemen belemmeringen toepassing secundair materiaal
---	----	-----	---

AB01 Toepassing van gunningvoordeel mbt tot CO₂-ambitie in de GWW sector - werken

A	20	26%	Tot 25% van de werken
B	6	8%	25% - 75% van de werken
C	3	4%	Alle werken

AB10 Beleid toepassing MVI-criteria in aanbestedingen

A	18	23%	Organisatie past MVI-criteria toe die betrekking hebben op de thema's energie, materialen en circulair met tenminste ambitieniveau 'Basis'
B	7	9%	Organisatie past MVI-criteria toe die betrekking hebben op de thema's energie, materialen en circulair met tenminste ambitieniveau 'Significant'
C	5	6%	Organisatie past MVI-criteria toe die betrekking hebben op de thema's energie, materialen en circulair met tenminste ambitieniveau 'Ambitieuw'

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is 78.

AANPASSINGEN IN 2021 TEN OPZICHTE VAN 2020

- Drie maatregelen met betrekking tot aanbestedingen gericht op diensten (ICT, afval, GWW) zijn samengevoegd tot één maatregel gericht op diensten

Herziene maatregel:

- Van de maatregel 'Uitvraag van producten van duurzaam asfalt' is de naam aangepast. Titel luidt nu: 'uitvraag van asfaltmengsels met lage MKI'.

AANDACHTSPUNTEN

- Het aantal organisaties dat maatregelen in deze categorie opvoert blijft fors groeien, van 55 in 2020, naar 79 organisaties in 2021
- De maatregel 'Beleid toepassing MVI-criteria in aanbestedingen'. Deze maatregel uit de aanpak duurzaam GWW laat een toename zien van 11 (2020) naar 18 (2021) organisaties;
- De maatregel 'Toepassen Ambitieweb en Omgevingswijzer'. Deze maatregel uit de aanpak duurzaam GWW laat een toename zien van 3 (2020) naar 8 organisaties (2021). Met de groei van het aantal gecertificeerde overheden zal dit aantal waarschijnlijk toenemen.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2021

Herziene maatregel:

- AB9 - Mogelijk maken van inzet secundair materiaal en gebruikte componenten
Niveau is doorgeschoven: C naar B, nieuwe C.

Nieuwe maatregel:

- AB12 - Beschikbaar maken bouwstroom.

3.1.14

GROENONDERHOUD

NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 66 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
GO01 Opwerken van organische reststoffen tot verkoopbare grondstof			
A	41	62%	Bedrijf produceert en verkoopt op structurele basis een secundair materiaal gemaakt van organische reststoffen
B	20	30%	Bedrijf produceert en verkoopt op structurele basis een secundair materiaal gemaakt van organische reststoffen dat een aantoonbaar lagere CO ₂ footprint heeft dan composteren
GO02 Eigen productie biogas			
C	7	11%	Bedrijf produceert biogas uit vergisting voor eigen gebruik of levering aan derden

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is **66**.

AANPASSINGEN IN 2021 TEN OPZICHTE VAN 2020

Geen aanpassingen.

AANDACHTSPUNTEN

- Het aantal organisaties dat maatregelen opneemt in de categorie 'groenonderhoud' is bijna verdubbeld, van 38 (2020) naar 66 organisaties in 2021.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2022

Geen aanpassingen.

NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 58 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
WS03 Terugdringen stationair dieselgebruik			
A	32	55%	Gebruikt walstroom of een eigen generator
B	15	26%	Gebruikt altijd walstroom indien beschikbaar
WS07 LED-verlichting schepen			
B	25	43%	Bedrijf heeft één schip in de vloot dat volledig verlicht wordt met LED-verlichting.
C	11	19%	Bedrijf heeft minstens 10% van de schepen in haar vloot met volledige LED-verlichting.
WS04 Inkoop groene stroom			
A	22	38%	Minder dan 50% walstroom is groene stroom
B	12	21%	Meer dan 80% walstroom is groene stroom
C	8	14%	Meer dan 95% walstroom is groene stroom

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is 58.

AANPASSINGEN IN 2021 TEN OPZICHTE VAN 2020

Nieuwe maatregelen:

- De maatregel 'Hybride aangedreven vaartuigen' is toegevoegd om efficiencyverbetering door onder andere diesel-elektrische aandrijving te stimuleren. Deze maatregel wordt door 7 organisaties opgevoerd.
- De maatregel 'Gebruik van op het schip verkregen duurzame energie' is toegevoegd, om eigen opwekking en gebruik van duurzame energie op een schip te stimuleren. Deze maatregel wordt door 7 organisaties opgevoerd.

AANDACHTSPUNTEN

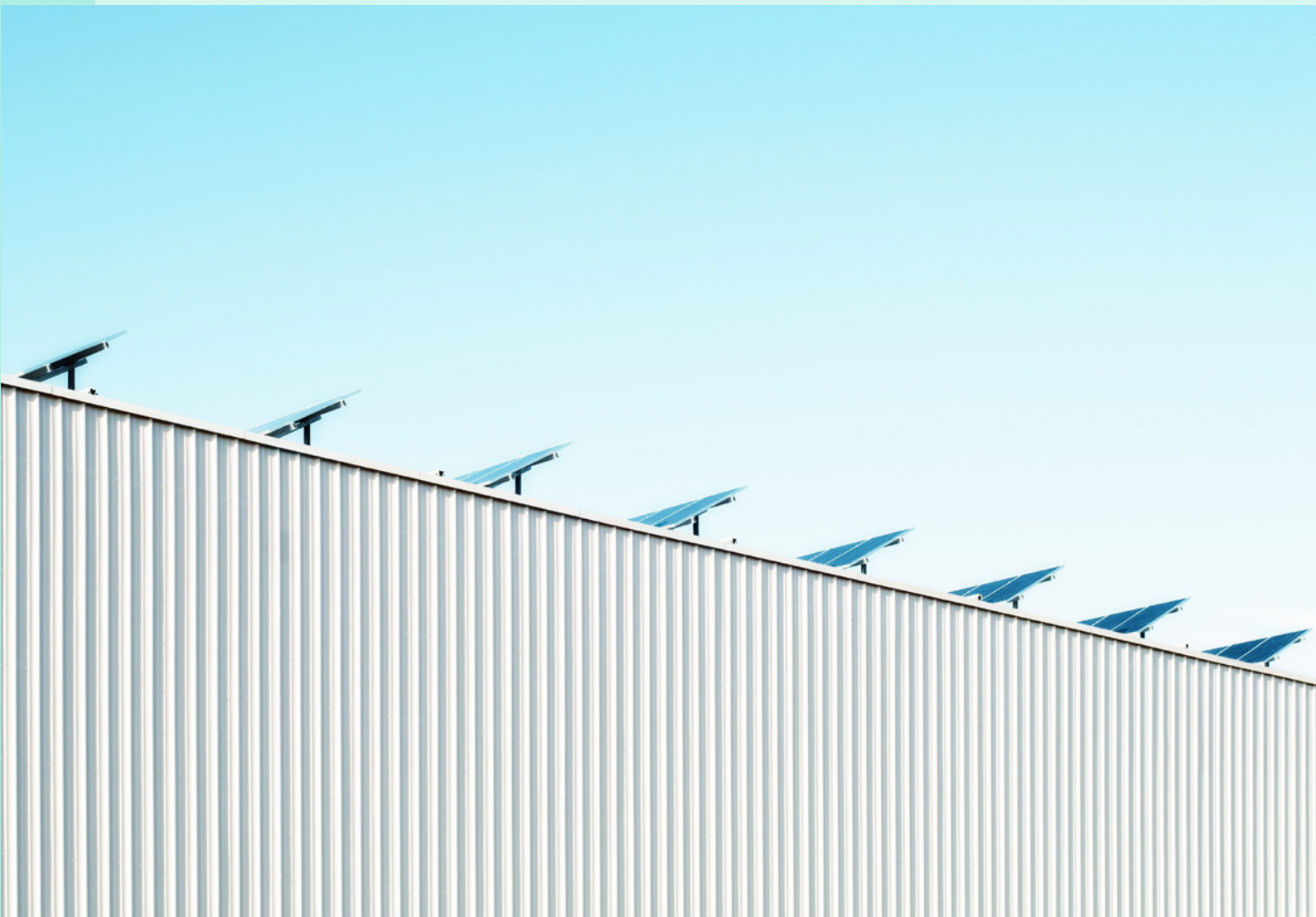
Veel maatregelen van organisaties in deze sector betreffen specifieke aanpassingen van schepen die zich lastig laten vertalen naar generieke maatregelen. Deze worden deels als 'custom'-maatregel opgevoerd, deels beschouwen organisaties dit als concurrentiegevoelige informatie die alleen met de certificerende instelling wordt gedeeld in het kader van de audit van de CO₂-Prestatieladder.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2022

Geen aanpassingen.

3.1.16

VERMEDEN EMISSIES BIJ DERDEN

NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 32 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
VE01 Opwekking duurzame energie			
B	15	47%	Ter beschikking stellen van daken of areaal
C	9	28%	Levering van duurzame energie aan derden
VE02 Levering van materialen of gassen aan derden			
C	14	44%	Vermeden emissies door levering aan derden

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is 32.

AANPASSINGEN IN 2021 TEN OPZICHTE VAN 2020

Geen aanpassingen.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2022

Om het aantal categorieën te beperken komt deze categorie te vervallen. De maatregelen worden samengevoegd met de categorie 'Organisatie Algemeen'.

NIVEAU	AANTAL ORGANISATIES	% VAN DEZE CATEGORIE 19 = 100%	OMSCHRIJVING MAATREGELEN (VERKORT)
IC01 Doorvoeren van de Maatregellijst MJA3			
A	11	58%	Doorvoeren meest relevante procesmaatregelen
B	8	42%	Doorvoeren proces- en erkende maatregelen
C	2	11%	Realisatie 2 innovatieve maatregelen
IC02 Power Usage Effectiveness (PUE)			
B	5	26%	De PUE van netwerken, datacenterhardware en telefoniediensten wordt gemonitord en geëvalueerd met het oog op verbetering
C	4	21%	Netwerken, datacenterhardware en telefoniediensten zijn ontworpen met een PUE van maximaal 1,3.

Aantal organisaties met maatregelen in deze categorie is **19**.

VERANDERINGEN IN 2021 TEN OPZICHTE VAN 2020

Geen aanpassingen.

AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2021

Herziene maatregelen:

- IC1 - Erkende maatregelen datacentra
MJA is beëindigd.
Alleen nog maatregel op A-niveau

Nieuwe maatregel:

- IC3 - Inkoop groene stroom

3.2

STERKSTE GROEIERS EN DALERS

In tabel 3 zijn de maatregelen weergegeven die in 2021 de sterkste groei hebben laten zien (in absolute cijfers) in het aantal organisaties dat de betreffende maatregel heeft genomen.

	MAATREGEL	CATEGORIE	VERANDERING 2021 T.O.V. 2020			BIJZONDERHEID
			A	B	C	
AK14	Gasloze kantoren	Kantoren	nvt	nvt	+140	in 2021 nieuw toegevoegd
AK04	Optimalisatie klimaatinstallaties	Kantoren	+127	+77	nvt	
BM09	Onderhoud materieel	Materieel	+122	+101	+43	
BR05	LED-buitenverlichting	Bedrijfshallen en terreinen	nvt	+111	+57	
AM11	Zero CO ₂ -emissie voertuigen	Personen-mobiliteit	+106	+91	+67	

Tabel 3 Maatregelen met de sterkste groei in 2021

In tabel 4 zijn de maatregelen weergegeven die in 2021 de sterkste daling hebben laten zien (in absolute cijfers) in het aantal organisaties dat de betreffende maatregel heeft genomen.

	MAATREGEL	CATEGORIE	VERANDERING 2021 T.O.V. 2020			BIJZONDERHEID
			A	B	C	
AM12	Terugdringen personenmobiliteit door faciliteiten voor thuiswerken	Personen-mobiliteit	-274	-83	-92	Maatregel aangescherpt vanwege sterke toename door Corona
AK10	Inkopen efficiënte hardware	Kantoren	+48	-89	nvt	Maatregel op B-niveau is komen te vervallen
AM01	Beleid t.a.v. aanschaf/ lease zuinige personenauto's en bedrijfsbusjes	Personen-mobiliteit	-60	-24	-14	Maatregel is komen te vervallen, vervangen door maatregel o.b.v. werkelijk verbruik
AM19	Nationale Benchmark mobiliteit	Personen-mobiliteit	-17	-3	nvt	Maatregel is komen te vervallen, methode wordt niet meer ondersteund

Tabel 4 Maatregelen met de sterkste daling in 2021

3.3

ALGEMENE AANPASSINGEN IN DE MAATREGELLIJST 2021 T.O.V. 2020

Wijzigingen in de categorieën:

- Naam categorie 'organisatiebeleid algemeen' is gewijzigd in 'organisatie algemeen'.
- Vermeden emissie derden: deze categorie is komen te vervallen. De maatregelen zijn samengevoegd met 'organisatie algemeen'.

4

ACHTERGROND EN WERKING VAN DE MAATREGELLIJST

4.1

WAT IS DE MAATREGELLIJST?

Als onderdeel van certificering volgens de CO₂-Prestatieladder stellen organisaties ambitieuze CO₂-reductiedoelstellingen vast en definiëren zij reductiemaatregelen (Handboek CO₂-Prestatieladder 3.1, eis 3.B.1). Maar wat is ambitieus? Dat dient een organisatie vast te stellen ‘in vergelijking met sectorgenoten’.

Met de toename van het aantal gecertificeerde organisaties nam de behoefte toe aan een hulpmiddel dat zicht geeft op de inzet van andere organisaties in de sector, om daar de eigen maatregelen en doelstellingen aan te kunnen spiegelen. De Maatregellijst biedt dit hulpmiddel.

De organisaties die deelnemen aan de CO₂-Prestatieladder geven jaarlijks in een digitaal systeem aan welke maatregelen zij hebben genomen of van plan zijn door te voeren. Daarmee ontstaat een (geanonimiseerd) overzicht van reductiemaatregelen die door al deze organisaties genomen worden. Dit overzicht wordt onder meer gebruikt om de lijst voor het volgende jaar aan te scherpen. Door middel van de Maatregellijst kunnen organisaties zich vergelijken met sectorgenoten met vergelijkbare bedrijfsactiviteiten. Voor organisaties die beginnen met de CO₂-Prestatieladder kan de lijst ook ideeën opleveren voor mogelijk te nemen maatregelen. De Maatregellijst is hiermee een lijst vóór en door deelnemende organisaties.

De eerste versie van de lijst is in 2015 samengesteld op basis van een analyse van een groot aantal reductieplannen die organisaties zelf hadden opgesteld in het kader van de CO₂-Prestatieladder, gevolgd door afstemming met brancheorganisaties. In de jaren daarna is de lijst steeds aangepast. Bestaande maatregelen zijn

verbeterd en soms aangescherpt. Nieuwe maatregelen zijn toegevoegd: deels op basis van maatregelen die gecertificeerde organisaties zelf aandragen en deels door het toevoegen van nieuwe categorieën, in overleg met brancheorganisaties. Het is een weerslag van maatregelen die gecertificeerde organisaties zelf daadwerkelijk in de praktijk toepassen.

Vanaf 2016 is het voor alle deelnemers aan de CO₂-Prestatieladder (niveau 3 en hoger) verplicht om de Maatregellijst in te vullen.

4.2

WERKING VAN DE MAATREGELLIJST

De Maatregellijst bestaat uit een aantal CO₂-reductiemaatregelen, verdeeld over verschillende categorieën of activiteiten (verder categorieën genoemd). Per maatregel zijn drie niveaus van implementatie aangegeven: A ('standaard'), B ('vooruitstrevend') of C ('Ambitieuw').

Een organisatie hoeft alléén de maatregelen in te vullen voor de categorieën waarvan de organisatie zelf bepaalt dat deze voor deze organisatie relevant zijn. Niet alle categorieën zijn voor een organisatie relevant, bijvoorbeeld omdat een organisatie een bepaalde activiteit niet in huis heeft. Zo zal niet elke organisatie bedrijfshallen hebben of gebruik maken van graafmachines. Ook kan een organisatie ervoor kiezen in sommige categorieën niet actief te sturen op CO₂-reductie, bijvoorbeeld omdat de omvang van de emissies in die categorie relatief klein is in vergelijking met andere emissies van de organisatie. Zo kunnen voor een organisatie met een grote vloot van schepen of materieel de emissies gerelateerd aan kantoren relatief klein zijn. In de terminologie van de CO₂-Prestatieladder noemen we dat 'niet materieel'.

Natuurlijk staan niet alle denkbare maatregelen in de lijst, daarmee zou de lijst te lang worden. Een organisatie kan daarom ook eigen maatregelen toevoegen. Bij de jaarlijkse audit voor de Ladder door een onafhankelijke Certificerende Instelling (CI) dient de door de organisatie ingevulde lijst als onderbouwing van haar relatieve positie van de reductieambities en -plannen, in vergelijking met die van sectorgenoten. De Maatregellijst biedt de CI een handvat om te toetsen of de organisatie ambitieus is qua reductiedoelstelling, in relatie tot sectorgenoten en continu werk maakt van CO₂-reductie.

Bij het invullen van de Maatregellijst wordt organisaties ook gevraagd om per jaar de 'globale maat' in te vullen: totaalgegevens van omzet, aantal mensen in dienst (fte's) en CO₂-uitstoot. Deze gegevens zijn niet opgenomen in deze rapportage.

Het gebruik van de 'globale maat' is primair bedoeld om individuele organisaties inzicht te geven in het verloop van de eigen emissies in de tijd, gerelateerd aan algemene bedrijfsgegevens. De ingevulde gegevens worden anoniem verwerkt en kunnen niet gebruikt worden om individuele organisaties met elkaar te vergelijken. Daarvoor zijn er te veel bedrijfsspecifieke omstandigheden die een dergelijke vergelijking kunnen beïnvloeden.

ANONIMITEIT

De gegevens die de organisaties invullen in de Maatregellijst worden opgeslagen in een beveiligde online database. Alleen de organisatie zelf kan een uitdraai maken van de eigen gegevens, ter controle en om deze te kunnen bespreken met de CI. SKAO heeft alleen toegang tot geanonimiseerde gegevens ten behoeve van de jaarlijkse actualisatie van de lijst en voor bijvoorbeeld deze rapportage. SKAO heeft geen inzicht in de specifieke maatregelen die een organisatie heeft ingevuld. Ook de CI's of andere partijen hebben geen toegang tot de gegevens in de database.

JAARLIJKSE UPDATE VOOR EEN ZELFLEREND SYSTEEM

Jaarlijks vindt een update plaats van de Maatregellijst, aan de hand van de geanonimiseerde gegevens.

HET NIVEAU VAN IMPLEMENTATIE IS ALS VOLGT GEDEFINIEERD:

a) Categorie A of "Standaard": Niveau van implementatie dat wordt beschouwd als de standaard. D.w.z. meer dan 50% van de bedrijven, voor wie de categorie waarbinnen de maatregel valt relevant is, heeft deze maatregel geïmplementeerd.

b) Categorie B of "Vooruitstrevend": Niveau van implementatie dat wordt beschouwd als vooruitstrevend. D.w.z. 20% tot 50% van de bedrijven, voor wie de categorie waarbinnen de maatregel valt relevant is, heeft deze maatregel geïmplementeerd.

c) Categorie C of "Ambitieuze": Niveau van implementatie dat wordt beschouwd als ambitieus. D.w.z. slechts een enkel bedrijf, voor wie de categorie waarbinnen de maatregel valt relevant is, heeft deze maatregel geïmplementeerd.

Als het percentage van organisaties, dat een specifieke maatregel op niveau A ('standaard'), B ('vooruitstrevend') of C ('ambitieuze') doorvoert, groeit tot boven een bepaald aandeel, dan wordt het niveau van implementatie aangepast ('ambitieuze' wordt 'vooruitstrevend', 'vooruitstrevend' wordt 'standaard' – zie kader). Hiermee wordt de lat voor die specifieke maatregel hoger gelegd. In incidentele gevallen kan afgeweken worden van de percentages, genoemd in het kader, bijvoorbeeld omdat een toegevoegde maatregel nog moet 'ingroeien'. Veel maatregelen verwijzen naar andere instrumenten, afspraken of wet- en regelgeving. Tijdens de jaarlijkse update worden deze verwijzingen gecontroleerd, wat ook kan leiden tot aanpassingen. Ook kunnen maatregelen worden toegevoegd of afgevoerd, bijvoorbeeld op basis van de maatregelen die organisaties zelf hebben toegevoegd of op basis van gesprekken met sectorvertegenwoordigers of deskundigen. Zo ontstaat een zelflerend systeem dat continu meegroeit met de mate waarin organisaties bepaalde maatregelen toepassen en dat ruimte biedt voor nieuwe maatregelen en innovaties: een praktische lijst voor en door organisaties.

Voor de actualisatie wordt jaarlijks een voorstel gemaakt. De nieuwe, geactualiseerde versie wordt vastgesteld door het CCvD (Centraal College van Deskundigen) van de CO₂-Prestatieladder.

DE VERSNELLING VAN DE ENERGIETRANSITIE IS IN DE VOLLE BREEDTE ZICHTBAAR BIJ ORGANISATIE OP DE CO₂-PRESTATIELADDER

Door **Gijs Termeer**

De ruim 1.200 certificaathouders op de CO₂-Prestatieladder rapporteren jaarlijks over de genomen en geplande maatregelen om CO₂ te reduceren. Gezamenlijk gaat het inmiddels om bijna 30.000 maatregelen. Gemiddeld zo'n 25 per organisatie.

De IPCC rapporten (lees [hier](#) en [hier](#)) van het afgelopen jaar onderstrepen maar weer eens dat haast geboden is met de aanpak van het klimaatprobleem en het voortvarend oppakken van de energietransitie. In Nederland probeert [het Klimaatakkoord](#) hier op diverse terreinen (industrie, gebouwde omgeving, elektriciteit, mobiliteit, landbouw) vorm aan te geven. In de rapportage van de Maatregellijst van de CO₂-Prestatieladder over 2021 is in de volle breedte zichtbaar dat deze energietransitie op gang komt. De vraag is alleen of het snel genoeg gaat.

EIGEN OPWEK BLIJFT STERK TOENEMEN

In Nederland wordt hard gewerkt aan meer duurzame energie middels zon (op dak en grond) en wind (op zee en land). In de zomer van 2021 zijn er 30 regionale energiestrategieën (RES-en) gepubliceerd. Daarin is ook veel aandacht voor zon op (grote) daken. Dit zie je ook terug in de Maatregellijst. Bijna 1 op de 5 organisaties maakt inmiddels werk van eigen opwek bij bedrijfspanden. Bij kantoren is dit inmiddels zelfs 1 op de 3. In praktisch alle gevallen gaat dit om zonnepanelen. Deze groei is hard gegaan de afgelopen jaren. Steeds meer organisaties kiezen ervoor zélf duurzame stroom te gaan opwekken in plaats van enkel (Nederlandse) groene stroom in te kopen. Veertien organisaties wekken daarbij bewust veel meer elektriciteit op dan ze zelf nodig hebben, voor levering aan derden in de omgeving. Hopelijk zet dit door in de komende jaren.

De betere koppeling van vraag en aanbod van elektriciteit gaat daarbij vermoedelijk een belangrijke nieuwe maatregel worden. De netbeheerders hebben namelijk steeds meer problemen in **het verzorgen van voldoende transportcapaciteit op het regionale en lokale stroomnet** [↗](#).

STERKE TOENAME ELEKTRIFICERING MOBILITEIT EN MOBIELE WERKTUIGEN

In 2030 mogen er volgens afspraken uit het Klimaatakkoord geen auto's op fossiele brandstof meer verkocht worden. Daarnaast zet de Nederlandse overheid in op een volledig emissieloze bouw in 2030. Voor mobiliteit, transport en voor alle bouwactiviteiten is elektrificatie een belangrijke reductiestrategie. In de Maatregellijst begint dit zichtbaar op gang te komen. Afgelopen jaar waren we hier **nog kritisch over** [↗](#). Maar het aantal organisaties dat tenminste één mobiel werktuig in gebruik heeft, is in 2021 meer dan verdubbeld. Ongeveer 1 op de 5 organisaties dat mobiele werktuigen heeft, heeft nu tenminste één elektrische machine. Bijna een derde van de organisaties heeft inmiddels tenminste 5% van hun auto's elektrisch. Een toename van 45%! Bij meer dan een tiende is dit al meer dan 15%. Mooie cijfers. Juist de leasemarkt kan een enorme stimulans voor elektrificering van personenmobiliteit zijn. Hierop moet de komende jaren dus doorgepaktd worden.

OPKOMST GASLOZE KANTOREN, MAAR LABEL C BLIJFT ACHTER

Het stoppen met aardgas in de gebouwde omgeving is een andere belangrijke pijler van het Klimaatakkoord. In 2030 moeten er 1,5 miljoen gebouwen van het aardgas gehaald zijn. Een nieuwe maatregel op de Maatregellijst in 2021 is het gasloze kantoor. En in één jaar geven 140 organisaties aan daar werk van te maken. Tegelijkertijd moeten volgens de wet op 1 januari 2023 alle kantoren Energielabel C hebben. Implementatie van deze maatregel neemt langzaam toe, maar volgens de Maatregellijst heeft op dit moment 339 (33%) van de organisaties een gemiddeld Energielabel C of beter voor hun gebouwen. Dit aantal groeide met 25% in 2021, maar het betekent ook dat er nog zeker twee derde niet aan de wettelijke verplichting van 1 januari 2023 voldoet. Met de huidige crisis in Oekraïne en de mede daardoor gestegen prijzen voor gas zouden deze organisaties nu toch definitief om moeten gaan om echt werk te maken van de verduurzaming van deze kantoren en panden.

Er is kortom een sterke toename in de eigen opwek van energie en de elektrificatie van mobiliteit en mobiele werktuigen. Ook zijn maatregelen om kantoren van het gas af te krijgen in opkomst. Maar of het nu snel genoeg gaat, dat blijft nog de vraag. De uitwerking van de plannen van het nieuwe kabinet en de inzet van het Klimaatfonds van 35 miljard euro gaan daar mede bepalend in zijn.

CO₂-PRESTATIELADDER

Maart 2022

Dit document is tot stand gekomen op basis van de gegevens in de Maatregellijst database per 1 januari 2022.

COLOFON

Tekst en analyses: Vincent Swinkels en Bart van der Ree, SQ Consult, in opdracht van SKAO
Grafisch ontwerp: Autobahn

Dit document staat niet op zichzelf. Zie ook onze website www.co2-prestatieladder.nl voor meer informatie over de CO₂-Prestatieladder, SKAO, de laatste versie van het Handboek, brochure en een overzicht van alle gecertificeerde organisaties en opdrachtgevers. Aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend

CONTACT

Zuilenstraat 7a
3512 NA Utrecht
+31 (0)30 711 68 00